

Bharat Chandak

SATYA ELECTRICALS

Tapadia Market, Chain Sukh Road, Latur-413512
Ph : (O) 243678, 244458, 250776, (R) 242018
Email:satyaelectricals@rediffmail.com

लातूर वर्ष ४ थे अंक ०१ ला रविवार दि.२६ मे २०२४ पृष्ठे ४

स्वागत मूल्य २ रु.

मासे, मटन, मंगळसुत्रानंतर मुजरा विरोधक म्हणतात, पंतप्रधानांना अशी भाषा शोभत नाही

सत्तेसाठी निवडणूक आयोगाचा वापर

नवी दिल्ली - मतांसाठी विरोधकांची इंडिया आघाडी मुस्लिमांपुढे मुजरा करत असल्याचे टीकास्त्र पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी सोडले. त्यावरून विरोधकांनी मोदींवर जोरदार पलटवार केला. मासे, मटन, मंगळसुत्रानंतर आता मुजरा या शब्दाचा वापर करण्यात आला आहे. देशाच्या पंतप्रधानांना अशा प्रकारची भाषा शोभत नाही, अशा प्रतिक्रिया विरोधी पक्षांच्या गोटातून

देण्यात आल्या. काँग्रेसच्या सरचिटणीस प्रियंका गांधी यांनी उत्तरप्रदेशातील सभेत बोलताना मोदींच्या टीकेचा समाचार घेतला. पंतप्रधान मोदींचे बिहारमधील भाषण ऐकले का? त्यांनी वापरलेले शब्द देशाच्या इतिहासातील इतर कुठल्याच पंतप्रधानांनी वापरलेले नाहीत, असे त्या म्हणाल्या. काँग्रेसचे प्रवक्ते पवन खेडा यांनीही सोशल मीडियावरून मोदींवर निशाणा साधला. पंतप्रधानपद भुषवणाऱ्या

व्यक्तीला अशा शब्दांचा वापर शोभत नाही, असे त्यांनी म्हटले. मोदींनी आतापर्यंत मासे, मटन, मंगळसुत्र, मुजरा यांसारखे शब्द वापरले असल्याचे राजदचे नेते मनोजकुमार झा यांनी म्हटले. म या अक्षरापासून सुरु होणाऱ्या शब्दांची एवढी भुरळ मोदींना का वाटते? मुस्लिम, मासे, मंगळसुत्र, मटन आणि आता मुजरा, अशा शब्दांत राष्ट्रवादी काँग्रेसच्या शरद पवार गटाचे नेते क्लाईड क्रॉस्टो यांनी सोशल मीडियावरून उपहासात्मक प्रतिक्रिया दिली.

नगर : प्रतिनिधी सत्ता आहे म्हणून निवडणूक आयोगाचा वापर करून घेणं चुकीचे असल्याचे मत प्रहार संघटनेचे नेते बच्चू कडू यांनी व्यक्त केले. जात आणि पैसा या तीन गोष्टी अतिशय ताकतीने या निवडणुकीत वापर झाला आहे. लोकसभेच्या निवडणुकीत एखाद्या ग्रामपंचायतच्या निवडणुकीसारखे पैसे वाटप करून मतदान घेण्याचा प्रकार झाला, हे लोकशाहीसाठी घातक ठरणार असल्याचे कडू यावेळी म्हणाले.

लोकशाहीमध्ये लोकांचा विश्वास कायम राहण्यासाठी निवडणुका असतात. त्या निवडणुकांमध्ये स्पष्ट आणि निस्वार्थ निष्पक्षपणे निवडणुका झाल्या पाहिजेत, असे मत प्रहार संघटनेचे नेते बच्चू कडू यांनी व्यक्त केले. निवडणुका जर निस्वार्थी होताना दिसत नसतील तर लोक निवडणुका हातात घेतात. कुठलाही सत्ताधारी असू दे मग ते भाजपवालेकिवा काँग्रेसवाले असेही बच्चू कडू म्हणाले.

राज्यात पाणी टंचाईचे संकट गहिरें; २५ जिल्ह्यात ३ हजार ६९२ टँकरने पाणी पुरवठा

मुंबई - राज्याच्या काही भागात अवकाळी पावसामुळे दिलासा मिळत असला तरी राज्यभरात दुष्काळाची दाहकता वाढली आहे. ग्रामीण भागात पिण्याच्या पाण्याची तीव्र टंचाई जाणवत असून आजच्या घडीला २५ जिल्ह्यातील २ हजार ९७३ गावे आणि ७ हजार ६७९ वाड्यांना ३ हजार ६९२ टँकरद्वारे पाणी पुरवठा सुरु आहे. यापैकी सर्वाधिक टँकर मराठवाड्यात सुरु आहेत. दुष्काळाच्या झळांनी होरपळून निघालेल्या शेतकऱ्यांना मान्सूनची प्रतीक्षा असताना धरणातील उपयुक्त पाणीसाठा आटला आहे. राज्यातील सर्व धरणात मिळून आज २३ टक्के उपयुक्त पाणीसाठा आहे. गेल्यावर्षी यावेळी हाच पाणीसाठा ३९ टक्के इतका होता. राज्यात लोकसभा निवडणुकीची धामधूम संपताच पाणीटंचाई आणि दुष्काळाची तीव्रता समोर आली आहे. याशिवाय जनावरांच्या चाराच्याचा प्रश्न बिकट बनला आहे. या पार्श्वभूमीवर राज्याच्या मदत आणि पुनर्वसन विभागाने मंत्रालयात दुष्काळी भागात चारा छापण्या सुरु करण्याबाबत निर्णय घेतला. चारा छापण्या सुरु करण्यास किती निधी लागेल याचा अंदाज घेऊन टप्प्याटप्प्याने चारा छापण्या सुरु केल्या जाणार आहेत. त्यानुसार पीककर्जाचे पुनर्गठन, कृषी वीज बिल, विद्यार्थ्यांचा शैक्षणिक शुल्कात सवलती लागू केल्या जाणार आहेत.

गुवाहाटीला निघताना उद्धव ठाकरेंना सांगितले होते

अमरावती : राज्यातील लोकसभा मतदारसंघात मतदान प्रक्रिया पार पडली असून उमेदवारांचे भविष्य मतपेटेत बंद झाले असून राज्यात मतदानानंतर प्रचाराचा धुराळा शांत झाला आहे. दरम्यान, प्रहार संघटनेचे प्रमुख आमदार बच्चू कडू यांनी शिवसेनेतील फूट आणि गुवाहाटी दौऱ्याविषयी नवा गौप्यस्फोट केला आहे. त्यामुळे आता राज्यातील राजकीय वर्तुळात खळबळ माजण्याची शक्यता आहे. मी उद्धव ठाकरेंना गुवाहाटीला जाताना फोन केला होता. पण, तेव्हा त्यांची बोलण्याची मानसिकता नव्हती. कारण बरेच आमदार तिकडे पोहचले होते. उद्धव ठाकरेंनी माझा फोन उचलला, माझ्याशी बोलले, पण फार काही बोलू शकले नाहीत. त्यामुळे मी फोन ठेवून दिला. राजकारणात काहीही घडू शकते. पाच वर्षांमधल्या घडामोडी पाहिल्या तर हे लक्षात येते असे बच्चू कडू यांनी म्हटले आहे. या निवडणुकीत आपण पाहिलं की बाळासाहेब ठाकरेंचा फोटो सगळ्यांच्या बॅनरवर होता. एक गोष्ट मान्य करावी लागेल की राजकारणात कुणी

कुणाचा शत्रू नसतो, भाऊ नसतो. छत्रपती शिवायांचे वडील शहाजीराजे यांचे चुलत बंधू त्यांच्याविरोधात लढत होते. जनतेने राजकारण मनावर घेऊ नये, त्यांनी मतदान मनावर घेतलं पाहिजे. जनता अनेकदा हे विसरते, असे बच्चू कडू म्हणाले. याचबरोबर, बच्चू कडू आणि राणा दामपत्य यांच्यातील वाद शमताना दिसत आहे. रवी राणा यांच्यामुळे नवनीत राणा पराभूत होतील, असेही विधान बच्चू कडू यांनी केले आहे. अमरावती लोकसभा निवडणुकीत आम्ही पाठिंबा दिलेला उमेदवारच निवडून येणार आहे. नवनीत राणा निवडून येणार नाहीत. टेक्निकल काय निकाल लागतो, ते माहीत नाही. सड्डा बाजारात कुणाचा काहीही भाव असला तरीही आम्ही ज्या प्रकारे आम्ही प्रचार केला त्यामुळे आमचा विजय पक्का आहे. शेतकरी, मजूरवर्ग यांचे प्रश्न आम्ही मांडले आहेत. ही निवडणूक आम्ही जिंकलो आहे, आता ४ तारखेला चित्र स्पष्ट होईल, असेही बच्चू कडू म्हणाले.

बंगालच्या उपसागरात मान्सून दाखल

पुणे : नैऋत्य मॉन्सून एक दिवसापूर्वी मुक्कामी होता, पण आता तो शुक्रवारपासून दि. २४ मे रोजी सक्रिय झाला असून आज शनिवारी बराच पुढे सरकला आहे. बंगालच्या उपसागरामधील काही भागांमध्ये त्याने प्रवेश केला आहे. पुढील वाटचाल होण्यासाठी पोषक वातावरण तयार झाले असून २४ तासांमध्ये तो आणखी काही भागात वेळेपूर्वीच पोचेल, असा अंदाज हवामान खात्याने दिला आहे. सध्या मॉन्सूनची वाटचाल अतिशय चांगल्या प्रकारे होत आहे. त्यामुळे वेळेअगोदर तो काही भागांमध्ये पोहचू शकतो. सध्या बंगालच्या उपसागरामध्ये 'रेमेल' चक्रीवादळाचे सावट आहे. त्यामुळे प. बंगालच्या किनारपट्टीवर त्याचा फटका बसणार आहे, त्या ठिकाणच्या भागांमध्ये हवामान खात्याने सतर्कतेच्या सूचना दिल्या आहेत. पुढील बारा तासांमध्ये प. बंगालमधील काही भागांमध्ये जोरदार पावसाची शक्यताही वर्तविण्यात आली आहे. सध्या प. बंगाल आणि बांगलादेशच्या काही भागात २६ मेपर्यंत वादळाचा फटका सहन करावा लागणार आहे. प. बंगाल, ओडिसा, अंदांमन-निकोबार बेट या भागांमध्ये या वादळाचा धोका निर्माण झालेला आहे.

भाजप उमेदवार पोहचले देवाच्या दारी

नवी दिल्ली : २०२४ च्या लोकसभा निवडणुकीचे सहा टप्पे पूर्ण झाले आहेत. काल सहाव्या टप्प्याचे मतदान झाले. आठ राज्यांमध्ये एकूण ५८ मतदारसंघात मतदान झाले. सहाव्या टप्प्यात एकूण ११.१३ कोटीहून अधिक मतदार ८८९ उमेदवारांचे राजकीय भवित्त्व ठरवणारे आहेत. अशातच भाजपचे लोकसभा उमेदवार निवडणूक जिंकण्यासाठी देवाच्या दारी पोहोचत असून, विजयाची याचना केली. दरम्यान, केंद्रीय मंत्री आणि संबलपूरचे भाजपचे लोकसभा उमेदवार धर्मेन्द्र प्रधान यांनी संबलपूर येथील मॉ समलेश्वरी मंदिरात पूजा केली. त्याचवेळी पुरी लोकसभा मतदारसंघातील भाजपचे उमेदवार संजित पात्रा यांनी पुरीच्या मंदिरात जाऊन

पूजा केली. त्यांच्याशिवाय इतर अनेक नेतेही मंदिरात पोहोचले. संजित पात्रा यांनी पुरी येथील मंदिरात जाऊन पूजा केली. प्याशिवाय कुरुक्षेत्र, हरियाणातील भाजपचे उमेदवार नवीन जिंदाल यांनीही सिद्धेश्वर मंदिरात प्रार्थना केली, दरम्यान विरोधकांना भाजप नेत्यांच्या मंदिरात विजयाची कामना करत आहेत.

तावरजा मध्यम प्रकल्पातील गाळ उपसा कामास जिल्हाधिकारी वर्षा ठाकूर-घुगे यांच्या हस्ते प्रारंभ

लातूर :- जिल्ह्यात गाळमुक्त धरण, गाळयुक्त शिवार अभियानाला गती देण्यात आली आहे. पावसाळ्यापूर्वी जास्तीत जास्त सिंचन प्रकल्पातील गाळ उपसा करण्याचे उद्दिष्ट निश्चित करण्यात आले आहे. या अंतर्गत लातूर तालुक्यातील धानारी येथील तावरजा मध्यम प्रकल्पातील गाळ उपशाच्या कामाला जिल्हाधिकारी वर्षा ठाकूर-घुगे यांच्या हस्ते शुक्रवारी प्रारंभ झाला. लघुपाटबंधारे विभागाचे कार्यकारी अभियंता अमर पाटील, जिल्हा जलसंधारण अधिकारी अनिल कांबळे, तहसीलदार सौदागर तांदळे, नाम फाउंडेशनचे विलास चामे यांच्यासह परिसरातील शेतकरी यावेळी उपस्थित होते. नाम फाउंडेशनच्या माध्यमातून हे काम होणार आहे. गाळमुक्त धरण, गाळयुक्त शिवार अभियानाच्या माध्यमातून जिल्ह्यातील जास्तीत जास्त सिंचन प्रकल्पातील गाळ उपसा करून शेतामध्ये टाकण्यासाठी शेतकरी, स्वयंसेवी संस्था यांनी पुढाकार घेण्याचे आवाहन जिल्हाधिकारी वर्षा ठाकूर-घुगे यांनी केले आहे. या

आवाहनाला प्रतिसाद देत जिल्ह्यातील जवळपास ५२ प्रकल्पातील गाळ उपसा करण्यास सुरुवात झाली आहे. लोकसहभाग आणि स्वयंसेवी संस्थांच्या माध्यमातून ही कामे सुरु असून यामाध्यमातून गाळ उपसा झाल्याने सिंचन प्रकल्पांची साठवण क्षमता वाढण्यास मदत होणार आहे. तसेच हा गाळ शेतामध्ये टाकण्याने जमीन सुपीक होवून शेतीतील उत्पन्नात वाढ होण्यास मदत होईल. अभियानामुळे शेतकऱ्यांचा दुहेरी फायदा : जिल्हाधिकारी शेतजमीन सुपीक बनविणारी आणि सिंचन प्रकल्पांच्या साठवण क्षमतेत वाढ करणारे गाळमुक्त धरण, गाळयुक्त शिवार अभियान जिल्ह्यात अधिक व्यापक स्वरूपात

राबविण्यासाठी प्रयत्न सुरु आहेत. या माध्यमातून शेतकऱ्यांचा दुहेरी फायदा होणार असल्याने येथ्या पावसाळ्यापूर्वी जास्तीत जास्त शेतकऱ्यांनी या अभियानात सहभागी होवून तलाव गाळमुक्त करण्यासाठी पुढाकार घ्यावा. यासोबत स्वयंसेवी संस्था, शासकीय यंत्रणांनी प्रकल्पातील गाळ उपसा अभियानात सहभागी व्हावे, असे आवाहन जिल्हाधिकारी वर्षा ठाकूर-घुगे यांनी यावेळी केले. तसेच आगामी पावसाळ्यात सर्व सिंचन प्रकल्पांच्या काठावर वृक्ष लागवड करण्यात येणार असून यामध्येही शेतकरी, स्वयंसेवी संस्थांनी सहभागी व्हावे, असे त्या म्हणाल्या.

'स्वतःच्या देशाची काळजी घ्या' : केजरीवालांनी पाकच्या नेत्याला सुनावले

पाकिस्तानी राजकारणी चौधरी फवाद हुसैन यांनी भारतामधील सार्वत्रिक निवडणुकांवर टिप्पणी केली होती. त्यांच्या या टिप्पणीवर दिल्लीचे मुख्यमंत्री अरविंद केजरीवाल यांनी तीव्र प्रतिक्रिया व्यक्त केली आहे. पाकिस्तानमधील राजकीय नेत्यांनी भारताच्या अंतर्गत बाबींमध्ये हस्तक्षेप करू नये आणि स्वतःच्या देशाची काळजी करावी, असे खडेबोल त्यांनी सुनावले आहेत. पाकिस्तानी राजकारणी चौधरी फवाद काय म्हणाले? अरविंद केजरीवाल यांनी आपल्या कुटुंबासह आज (दि. २५) लोकसभा निवडणुकीसाठी मतदान केले. त्यांनी त्यांच्या हॅडलवर हा फोटो शेअर केला. त्यांनी पोस्ट केली की, मी आज माझे वडील, पत्नी आणि मुलांसह मतदान केले. माझी आई खूप आजारी आहे, मी हुकूमशाही आणि महागाईच्या विरोधात मतदान केले आहे. केजरीवाल यांची ही पोस्ट पाकिस्तानी राजकारणी चौधरी फवाद हुसैन यांनी शेअर केली. तसेच शांतता आणि सौहार्द दहशतवादी शक्तींचा पराभव करू दे, अशी कॅप्शनही त्यांनी चौशब्दुशी खपवळरएश्रशर्लीळेप२०२४ हॅशटॅग दिली. तुमच्या ट्विटची गरज नाही : केजरीवालांनी दिली तीव्र प्रतिक्रिया अरविंद केजरीवाल यांनी हुसैन यांच्या टिप्पणीवर तीव्र प्रतिक्रिया

व्यक्त केली आहे. त्यांनी तत्काळ उत्तर दिले. केजरीवालांनी तत्काळ चौधरी यांच्या पोस्टला उत्तर देताना म्हटलं की, चौधरी साहेब, मी आणि माझ्या देशातील जनता आमचे मुद्दे हाताळण्यास पूर्णपणे सक्षम आहोत. तुमच्या ट्विटची गरज नाही. पाकिस्तानची परिस्थिती सध्या खूप वाईट आहे. तुम्ही तुमच्या देशाची काळजी घ्या, भारतात होणाऱ्या निवडणुका ही आमची अंतर्गत बाब आहे. भारत दहशतवादाच्या सर्वात हस्तक्षेप खपवून घेणार नाही, असेही केजरीवाल यांनी चौधरी यांना सुनावले आहे. चौधरी यांनी केला होता राहुल गांधीचा व्हिडिओ शेअर चौधरी फवाद हुसैन यांनी भारतीय राजकारण आणि निवडणुकीत भाष्य करण्याचीही ही पहिलीच वेळ नाही. काही दिवसांपूर्वीच त्यांनी काँग्रेस नेते राहुल गांधी यांचा एक व्हिडिओ शेअर केला होता. यामध्ये ते पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्यावर टीका करताना दिसत आहेत. त्यापूर्वी ४ मे रोजी चौधरी यांनी सत्तेत आल्यास संपत्ती पुनर्वितरण सर्वेक्षणाच्या काँग्रेसच्या आश्वासनाबद्दल राहुल गांधी यांचे कौतुक केले होते.

संपादकीय....

वैधावैधतेचं वंद्यत्व !

कायदेशीर व्यवस्थेत बेकायदा गोष्टींना स्थान नसावे ही आदर्श अपेक्षा झाली. त्याबरहुकूम आपली वाटचाल सुरू आहे का ? नसेल तर त्याची कारणे काय ? त्यासाठी नेमके कोण जबाबदार ? व्यवस्था, समाज की त्यात सामील असलेले समूह व व्यक्ती ? असले गंभीर प्रश्न खरेतर पडूच नयेत असाच सध्याचा काळ! या व्यवस्थेत वावरताना काही विपरीत घडले तर हळहळ व दु:ख व्यक्त करावे, चांगले काही निदर्शनास आले तर आनंद मानून घ्यावा. त्यापलीकडे फारसा विचार करायचा नाही. प्रश्न तर पडूच द्यायचे नाहीत. ते पडायला लागले की अकारण मेंदूला झिगाझिग्या येतात. अस्वस्थ व्हायला होते. त्यामुळे बहुरसंख्य या वाटेने जाण्याचे टाळतात. मात्र काही मोजक्यांची प्रश्नरूपी खोड काही केल्या जात नाही. किमान त्यांच्या तरी मेंदूची दमणूक व्हावी यासाठी काही गोष्टींकडे लक्ष वेधणे आवश्यक ठरते. त्यासाठी अर्थात आपल्याला फार दूर जायची गरजही नाही. अलीकडच्या काही दिवसांत घडलेल्या काही घटनांना उजाळा दिला तरी ते पुरेसे.

तो तब्बल १७ जणांचे जीव घेणारा घाटकोपरचा जाहिरात फलक. पूर्णपणे बेकायदा होता म्हणे! हे निष्पन्न केव्हा झाले, तर ही भयंकर आणि जीवघेणी घटना घडल्यावर. २५० टन पोलाद वापरलेला हा फलक एका दिवसात तर उभा राहिलाच नसेल. त्याला काही महिने तरी लागले असतील. मात्र, या काळात या नियमभंगाकडे कोणाचेच लक्ष गेले नाही ? ही जागा कोणाच्या मालकीची हा मुद्दा तूर्तास बाजूला ठेवू. पण सरकारच्या मालकीची यावर तर साऱ्यांचे एकमत होईलच. मग या यंत्रणेला ही अवाढ्य उभारणी दिसली नसेल का ? किंवा दिसूनही जे गप्य राहिले त्यांचे काय ? त्यांच्यावर साधी निलंबनाची कारवाई तरी आजवर झाली का ? एवढेच कशाला हा फलक ज्या पेट्रोल पंपालगत होता तो पंपही बेकायदेशीर होता, असे आता ‘ते’ सांगतात. अगदी काटेकोर नियम पाळून परवानगी मिळणाऱ्या या ज्वलनशील पदार्थांची विक्री करणारे केंद्र बोगस आहे हे कोणाच्याच लक्षात आले नाही यावर विश्वास तरी कसा ठेवणार ?

सध्या सर्वत्र गाजत असलेले ते पुण्यातील प्रकरण बघा. अपघात एकच पण प्राथमिक माहिती अहवाल दोन. त्यातल्या एकात साध्या तर दुसऱ्यात गंभीर कलमांचा उल्लेख; हे कसे ? जगातील सर्वात मोठी लोकशाही असलेल्या भारतातच हे घडू शकते असे समजायचे काय ? या दोन अहवालांमुळे न्यायालयात हे प्रकरण कमकुवत म्हणून गणले जाईल असा दावा विधिज्ञ करतात तो खरा मानायचा का ? विनानोंदणी केलेले वाहन रस्त्यावर येऊ नये हा प्रचलित नियम. तरीही या अल्पवयीन मुलाच्या वडिलांना विक्रेत्याने हे वाहन वापरण्यासाठी कसे दिले ? महागडी वाहने घेणाऱ्या धनदांड्यांना हा नियम लागू होत नाही अशी तरतूद सरकारने या नियमात नंतर केली की काय ? एवढे घडूनही त्या विक्रेत्यावर काही कारवाई झाल्याचे ऐकिलेच नाही. कदाचित ती होणारीही नाही. सध्या साऱ्यांचे लक्ष या अपघाताला कारणीभूत ठरलेल्या कुटुंबाकडे. त्याला निमित्त ठरलेल्या पुण्यातल्या पबसंस्कृतीकडे! आता धडाधड हे पब जमीनदोस्त केले जात आहेत. का तर ते अवैध होते म्हणून. मग इतके दिवस ते सुरू होते तेव्हा यंत्रणेच्या लक्षात आले नाही का ? कोणाचा तरी जीव गेल्यावरच जागे व्हायचे, कायद्याची, नियमांची पुस्तके उघडायची. कारवाईचा धडाका लावायचा यापेक्षा मोठे लाचखोरीला शरण गेलेल्या व्यवस्थेचे उदाहरण कोणते असेल ?

डॉबिवलीची दुर्घटना तर अगदी ताजी. बॉयलरच्या स्फोटात डझनभरांचा जख्म कोळसा झाला. अपघात झाल्यावर काही तासांच्या आत राज्याच्या बॉयलर विभागातून स्पष्टीकरण आले की त्याची उभारणीच बेकायदा व विनापरवानगी केली होती. ही तत्परता या विभागाने अपघाताच्या आधी का दाखवली नाही ? या विभागाचे निरीक्षक राज्यभरातील उद्योग क्षेत्रात झोळी घेऊन फिरत असतात. ती रिकामी राहिली तरच यांना बेकायदा उभारणीची आठवण येते असे समजायचे काय ? बॉयलरची उभारणी अत्यंत जोखमीचे काम. विविध हरकती, सूचना, नियमांची खातरजमा केल्यावरच ही परवानगी मिळते. बॉयलरचा आकार एवढा अवाढ्यय की तो कुणाच्या नजरेतून सुटण्याचीही सोय नाही. उद्योगात त्याचा वापर होत असेल तर प्रत्येक निरीक्षणाच्या वेळी तो ठळकपणे दिसतो. तरीही हे एकाही यंत्रणेच्या लक्षात आले नसेल यावर शंभेडे पोरही विश्वास ठेवणार नाही. मात्र व्यवस्थेचे तसे नाही. ती या विभागाने दिलेल्या स्पष्टीकरणावर विश्वास ठेवेल. त्यामुळे होईल काय की या अपघाताचा सारा दोष उद्योगामालकावर टाकला जाईल. व्यवस्था व त्यात कार्यरत असलेल्या यंत्रणांमध्ये हे अंग झटकण्याचे बळ कोठून येत असेल ? वरकामाईमुळे येणाऱ्या आत्मविश्वासातून की संभाष्य कारवाईतून मान कशी सोडवायची याबद्दलच्या अनुभवातून ? व्यवस्थेत माजलेल्या बजबजपुरीतील ही झाली काही ठळक उदाहरणे.

याच काळात राज्यात घडलेली छोटीमोठी उदाहरणेही भरपूर. त्या प्रवरा नदीत बुडालेल्यांचा शोध घेण्यासाठी गेलेल्या राज्य आपत्ती निवारण पथकातील जवानांचाच मृत्यू झाला. पुन्हा प्रश्न पडला की हे झालेच कसे ? या पथकात सामील असलेले जवान प्रशिक्षित व कोणत्याही संकटाला तोंड देण्यासाठी सज्ज असतात. त्यांचाच बुडून मृत्यू होणार असेल तर या पथकाच्या निर्मितीला अर्थ काय ? पट्टीचा पोहणारसुद्धा पाण्यात बुडून मरू शकतो हे खरेच पण या पथकाचे बचावकार्य अगदी शास्त्रीय पद्धतीने पार पाडले जाते. समोरचा अडचणीत आला तर त्याला मदत करण्यासाठी मागचा चमू तयार असतो. ही पद्धत या ठिकाणी वापरली गेली नाही किंवा अतिरिक्त कुमक घटनास्थळी नव्हती हे खरे असेल तर त्याला दोषी कोण ? अशा घटना घडल्या की सारे शोक वाहण्यात मग्न होतात. त्यात यांतील दोषीही चतुरपणे सामील होतात. नंतर काही काळ गेल्या की प्रकरणावर हळूच पांघरूण घातले जाते. त्या तिकडे चंद्रपुरात दारू सोडण्यासाठी दिलेले औषध खाऊन दोघांचा जीव गेला. ज्यांना प्रश्न पडतात त्यांच्यासाठीसुद्धा हा हसावे की रडावे असा पेच निर्माण करणारा प्रसंग. हे औषध खाण्यापेक्षा दारू पिऊन नेमके असते तर या घटनेला बातमीमूल्या तरी प्राप्त झाले नसते. दारू सोडवण्याचे अनेक शास्त्रोक्त प्रकार उपलब्ध असताना गावखेड्यातली माणसे आजही त्यासाठी जडीबुटीवाल्याकडे जातात.

त्यांनी इस्लामच्या शांततापूर्ण प्रचाराचा पुरस्कार केला आणि सध्याच्या युगात प्रचलित परिस्थितीत लष्करी जिहादच्या परवानगीच्या विरोधात जोरदार युक्तिवाद केला. त्यांच्या मृत्यूच्या वेळी त्यांनी अंदाजे ४ लाख अनुयायी गोळा केले होते, विशेषतः संयुक्त प्रांत, पंजाब आणि सिंधमध्ये आणि एक कार्यकारी संस्था आणि स्वतःचा छापरखाना असलेली एक गतिशील धार्मिक संघटना तयार केली होती. त्यांच्या मृत्यूनंतर त्यांचा जवळचा सहकारी हकीम नूर-उद-दीन याने खलीफतुल मसीह- मसीहाचा उत्तराधिकारी ही पदवी धारण केली. अहमद हे वचन दिलेला मसिहा आणि इमाम महदी म्हणून अहमदी मुस्लिमांद्वारे आदरणीय असले तरी, तरीही मुहम्मद हे अहमदिया इस्लाममधील मध्यवर्ती व्यक्ती आहेत.

मिर्झा गुलाम अहमद हे भारतीय धार्मिक नेते आणि इस्लाममधील अहमदिया चळवळीचे संस्थापक होते. त्यांनी वचन दिलेला मशीहा आणि महदी म्हणून दैवीपणे नियुक्त केल्याचा दावा केला– जे येशूचे रूपकात्मक दुसरे आगमन आहे, शेवटच्या काळाशी संबंधित इस्लामिक भविष्यवाण्या पूर्ण करण्यासाठी, तसेच मुजद्दीद– शताब्दी पुनरुज्जीवन १४वे इस्लामिक शतक होय. कादियान, प्रामाीण पंजाबमधील खानदानी मूळ असलेल्या कुटुंबात जन्मलेले अहमद इस्लामचे लेखक आणि वादक म्हणून उदयास आले. जेव्हा तो फक्त चाळीस वर्षांचा होता तेव्हा त्याचे वडील वारले आणि त्याच सुमारास देव त्याच्याशी संवाद साधू लागला असा त्याचा विश्वास होता. सन १८९९मध्ये त्यांनी लुधियाना येथे त्यांच्या चाळीस समर्थकांकडून निठेची शपथ घेतली आणि त्यांनी दैवी सूचना असल्याचा दावा करत अनुयायांचा एक समुदाय तयार केला, ज्यामध्ये दीक्षा घेण्याच्या दहा अटी निश्चित केल्या , ही घटना अहमदिया चळवळीची स्थापना दर्शवणारी घटना आहे. त्यांच्या मते, या चळवळीचे ध्येय, ईश्वराच्या पूर्ण एकतेची पुनर्स्थापना, इस्लामिक आदर्शांसह समाजाच्या नैतिक सुधारणाद्वारे इस्लामचे पुनरुज्जीवन आणि इस्लामचा त्याच्या मूळ स्वरूपात जागतिक प्रसार करणे हे होते. येशू किंवा इसाच्या ख्रिस्ती आणि मुख्य प्रवाहातील इस्लामिक दृष्टिकोनाच्या विरोधात, काळाच्या शेवटी परत येण्यासाठी स्वर्गात जिवंत असल्याने, अहमदने असे ठामपणे सांगितले की तो वधस्तंभावर जाण्यातून वाचला होता आणि नैसर्गिक मृत्यू झाला होता. त्याने आपल्या धार्मिक कल्पनांचा प्रचार करत पंजाबमध्ये मोठ्या प्रमाणावर प्रवास केला आणि एक सुधारणावादी कार्यक्रम त्याच्या वैयक्तिक खुलाशांसह एकत्रित करून पावित्र मिळवला, ज्याचा वेगाने दावा केला होता की तो देवाकडून प्राप्त झाला होता, ज्यामुळे त्याच्या हयातीतच त्याचे महत्त्वपूर्ण अनुयायी तसेच विशेषतः मुस्लिम उलामांकडून लक्षणीय शत्रुत्व प्राप्त झाले. तो ख्रिश्चन मिशनरी, मुस्लिम विद्वान आणि हिंदू पुनरुज्जीवनवाद्यांशी असंख्य सार्वजनिक वादविवाद आणि संवादांमध्ये गुंतलेला असल्याचे ओळखले जाते.

पुण्यात हिट अँड रन केस चर्चेत असतांनाच नागपूरातही मद्यधुंद कारचालकाने तिघांना उडवून गंभीर जखमी केले.

पुण्यातील पोर्शे अपघाताची चर्चा सुरुच असतानाच महाराष्ट्राची उपराजधानी नागपूर येथील महाल परिसरातील झेंडा चौकाजवळ दिनांक २४ मे २०२४ शुक्रवारला रात्री साडेआठ वाजताच्या सुमारास एका मद्यधुंद कारचालकाने तिघांना धडक देवुन जखमी केले.यात महिलेसह तीन महिन्यांचा विमुक्कला व एक इसम गंभीर जखमी झाल्याची माहिती आहे.ही माहिती पोलिस प्रशासनाला कळताच घटनास्थळी तातडीने धाव घेतली व जखमींना मेयो रुग्णालयात दाखल करण्यात आले व पोलीस प्रशासनाने आपली भूमिका चोख बजावली.याशिवाय कारचालकासह तिघांना ताब्यात घेण्यात आले. गुन्हा हा गुन्हाच असतो त्यामुळे कारचालकां वरील कारवाई पुण्यातील पोर्शे अपघाता प्रमाणेच कायद्याच्या चौकटीतून केली जाईल असे मला वाटते. त्याचप्रमाणे हिट अँड रन केसची हद्दयदायक घटना दिनांक २५ फेब्रुवारी २०२४ रोजी मध्यरात्रीनंतर दीडच्या सुमारास मुख्य रेल्वे स्थानकाजवळच्या राम झुल्यावर घडली होती.३९ वर्षीय धनाढ्य महिला रितिका मालू मद्यधुंद अवस्थेत भरधाव वेगाने मर्सिडीज कार चालवीत होती.तिची कार अनियंत्रित होवून मोहम्मद हुसेन गुलाम मुस्तफा व मोहम्मद आतिफ मोहम्मद जि़या हे दोन तरुण मित्र स्वार असलेल्या दुचाकीला जोरदार धडक दिली व गंभीर जखमी झाले. अशा परिस्थितीत मेयो रुग्णालयात दाखल करण्यात आले. त्यावेळी डॉक्टरांनी या दोघांना मृत घोषित केले.या केसमध्ये सत्र

अहमद हे एक विपुल लेखक होते आणि सन १८८०मध्ये बराहीन-ए-अहमदिया- अहमदियाचे पुरावे, त्यांचे पहिले मोठे कार्य याच्या पहिल्या खंडाचे प्रकाशन आणि मे मध्ये त्यांचा मृत्यू दरम्यान विविध धार्मिक, धर्मशास्त्रीय आणि नैतिक विषयांवर नव्वदहून अधिक पुस्तके लिहिली. त्यांच्या अनेक लिखाणांमध्ये इस्लामच्या बाजूने वादविवादात्मक आणि माफी मागणारे स्वर आहेत, तर्कसंगत युक्तिवादद्वारे धर्म म्हणून त्यांचे श्रेष्ठत्व स्थापित करण्याचा प्रयत्न करतात, अनेकदा इस्लामिक शिकवणीचे स्वतःचे स्पष्टीकरण मांडून. त्यांनी इस्लामच्या शांततापूर्ण प्रचाराचा पुरस्कार केला आणि सध्याच्या युगात प्रचलित परिस्थितीत लष्करी जिहादच्या परवानगीच्या विरोधात जोरदार युक्तिवाद केला. त्यांच्या मृत्यूच्या वेळी त्यांनी अंदाजे ४ लाख अनुयायी गोळा केले होते, विशेषतः संयुक्त प्रांत, पंजाब आणि सिंधमध्ये आणि एक कार्यकारी संस्था आणि स्वतःचा छापरखाना असलेली एक गतिशील धार्मिक संघटना तयार केली होती. त्यांच्या मृत्यूनंतर त्यांचा जवळचा सहकारी हकीम नूर-उद-दीन याने खलीफतुल मसीह- मसीहाचा उत्तराधिकारी ही पदवी धारण केली. अहमद हे वचन दिलेला मसिहा आणि इमाम महदी म्हणून अहमदी मुस्लिमांद्वारे आदरणीय असले तरी, तरीही मुहम्मद हे अहमदिया इस्लाममधील मध्यवर्ती व्यक्ती आहेत. इस्लाममधील गौण- उम्मतী संदेश असल्याचा अहमदचा दावा हा त्यांचे अनुयायी आणि मुहम्मद यांना शेवटचा संदेश मानणारे मुख्य प्रवाहातील मुस्लिम यांच्यातील वादाचा केंद्रबिंदू राहिला आहे.

मिर्झा गुलाम अहमद हे बालास जमातीचे सदस्य मिर्झा हादी बेग यांचे वंशज होते. सन १५३०मध्ये मिर्झा हादी बेगने समरकंद सद्याचे उझबेकिस्तान येथून त्यांचे कुटुंब, नोकर आणि अनुयायी अशा दोनशे लोकांच्या छोटीसह स्थलांतर केले. समरकंदमधून प्रवास करून ते शेवटी भारतातील पंजाबमध्ये स्थायिक झाले, जेथे मिर्झा हादीने मुघल सम्राट बाबर त्याच्या दूरच्या नातेवाईकाच्या काळात कादियान नावाने ओळखले जाणारे शहर स्थापन केले. मुघल साम्राज्य आणि त्यांच्या दबारात त्यांनी व्यापलेल्या उच्च पदांमुळे हे कुटुंब भारतातील ब्रिटिश सरकारी नोंदींमध्ये मुघल म्हणून ओळखले जात असे. मिर्झा हादी बेगला शेकडो गावांची जहागीर देण्यात आली आणि त्याला कादियान आणि आसपासच्या जिल्ह्याचा कादी- न्यायाधीश नियुक्त करण्यात आला. मिर्झा हादीच्या वंशजांनी मुघल साम्राज्यात महत्त्वाच्या पदांवर काम केले होते आणि ते सलग कादियानचे सरदार होते असे म्हटले जाते. मिर्झा गुलाम अहमद यांचा जन्म दि.१३ फेब्रुवारी १८३५ रोजी कादियान, पंजाब येथे झाला होता, जो रणजीत सिंगच्या अंतर्गत शीख साम्राज्याचा भाग होता. एका संपन्न मुघल कुटुंबात जन्मलेली ती जुळी मुले होती. ते कुराणचा अरबी मजकूर वाचायला शिकले. त्यांनी फाजील-ए-इलाही नावाच्या शिक्षकाकडून मूलभूत अरबी व्याकरण आणि पर्शियन

न्यायालयाने १३ मार्च रोजी प्रार्थमिक सुनावणी नंतर रितिका मालूला विविध अटीसह तात्पुरता जामीन दिला होता.परंतु पुणे पोर्शे अपघातानंतर याला वेगळेच वळण आले व रितिका मालूच्या अडचणी वाढल्याचे दिसून येते. २२ मे २०२४ रोजी अंतिम सुनावणीमध्ये सरकारी वकील यांनी रितिका मालूला कायमचा अटकपूर्व जामीन मंजूर करण्यास जोरदार विरोध केला.यामध्ये दोन्ही पक्षांची सत्र न्यायालयापुढे आपली बाजू मांडली व निर्णय राखीव ठेवण्यात आला होता.कारण देशभर गाजत असलेल्या पुणेतील पोर्शे कारसारखा भीषण अपघात करणारी नागपूरची ३९ वर्षीय धनाढ्य महिला रितिका मालू हिचा अटकपूर्व जामीन अर्ज सत्र न्यायालयाने दोन्ही पक्षांची बाजू ऐकून दिनांक २४ मे २०२४ शुक्रवारला फेटाळून लावला.न्यायाधीश आर.एस.पाटील (भोसले) यांनी हा निर्णय दिला.त्यामुळे आता गुन्हेगारांना माफी नाही हे न्यायालयाने सिध्द केले.आता स्थानिक प्रशासनाला गुन्हेगारांच्या बाबतीत मुसय्या आवळण्यात न्यायालयाकडून अवश्य सहकार्य मिळेल हे स्पष्ट आहे.यावरून स्पष्ट होत आहे की सरकार व प्रशासन क्शन मोडमध्ये असुन अलर्ट आहे. त्याचा फायदा न्याय रुपाने सर्वांना अवश्य होईल.यापुढे हिट अँड रन च्या बाबतीत कोठोर कारवाईचे प्रावधान असावे.कारण सुरक्षा यंत्रणेच्या माध्यमातून, पोलिस यंत्रणेच्या माध्यमातून व कायद्याच्या चौकटीतून श्रीमंतांना सुध्दा सर्वसामान्यांना सारखी

कथा दोन सावरकरांची

स्वातंत्र्यवीर वि. दा. सावरकरांची १४१ वी जयंती २८ मे रोजी असताना, सावरकरांकडे अधिक स्वच्छ दृष्टीनं (टीकाकार आणि समर्थकांनीही) पाहण्याची गरज आहेच. विशेषतः सावरकरांचं मराठीजांनामधलं आकलन आणि इंग्रजी आकलन यांत फरक असू नये, ही अपेक्षा हे पुस्तक पूर्ण करतं आणि काळाचं आणि मराठी राजकीयवैचारिक संस्कृतीचं अपत्य म्हणून सावरकरांकडे पाहत.. ‘द प्रिंट’ या इंटरनेट-नियतकालिकात २०२२ साली झोया भट्टी लिहितात: ‘‘दिल्लीच्या उबदार आणि प्रकाशमान अंतर्भाग असणाऱ्या फुल सर्कल बुक स्टोरच्या खिडक्यांमधून आणि अगदी जुन्या, खान मार्केटसारख्या उच्चभू भागातल्या बाहरीसन्ससारख्या पुस्तकाच्या दुकानांच्या बाहेरच्या दर्शनी भागात एक आता ओळखीचा झालेला, काळी टोपी घातलेला चश्मिष्ट चेहरा तुमच्याकडे पाहात असतो- विनायक दामोदर सावरकर. आज जिवंत असणाऱ्या इतर अनेक नावांहून अधिक भव्य नाव. अनेक पुस्तकांवर आता हा पुनरुज्जीवित झालेला तेव्हा झळकत असतो.’’ भट्टी यांच्या निरीक्षणात निश्चितच तथ्य आहे. एकविसाव्या शतकाच्या दुसऱ्या दशकापासून भारतात हिंदुत्ववादाचा पाया व्यापक होऊ घातल्याच्या काळात ‘स्वातंत्र्यवीर’ विनायक दामोदर सावरकरांचा वैचारिक पुनर्जन्म झालेला दिसतो. विक्रम संपत यांनी लिहिलेलं सावरकरांचं दोन-खंडी इंग्रजी चरित्र काही काळापूर्वी प्रसिद्ध झालं. नुकतच त्यांच्या आयुष्यावर हिंदी चित्रपटही आला. अनेक लहान-मोठे लेख, काही विवादास्पद विधानं, इत्यादी प्रकरणं अधूनमधून सुरुच असतात. संपत यांच्या पुस्तकाला आणि रणदीप हुडा यांच्या चित्रपटाला जो प्रतिसाद दिसतोय त्यातून सावरकर हा ज्याला इंग्रजीत

भाषेचा अभ्यास केला. वयाच्या १०व्या वर्षी ते फजल अहमद नावाच्या शिक्षकाकडून शिकले. पुन्हा १७ किंवा १८व्या वर्षी ते गुल अली शाह नावाच्या शिक्षकाकडून शिकले. याशिवाय त्यांनी त्यांचे वडील मिर्झा गुलाम मुर्तझा, जे एक चिकित्सक होते, यांच्याकडून औषधावरील काही कामांचा अभ्यास केला. अहमदचे वडील मिर्झा गुलाम मुर्तझा हे स्थानिक सरदार- रईस होते, ज्यांनी शीख सैन्यात सेवा केली होती. सन १८६४ ते ६८पर्यंत वडिलांच्या इच्छेनुसार अहमद यांनी सियालकोटमध्ये कारकून म्हणून काम केले, जेथे ते ख्रिस्ती मिशनऱ्यांच्या संपर्कात आले. ज्यांच्याशी ते वारंवार वादविवाद करत असत. तद्नंतर वडिलांच्या इच्छेनुसार ते कादियानला परतले, जिथे त्यांना काही संपत्तीची कामे पाहण्याची जबाबदारी सोपवण्यात आली. या सर्व काळात अहमदला सामाजिक एकांतवासी म्हणून ओळखले जात असे. कारण ते आपला बहुतेक वेळ धार्मिक पुस्तकांचा अभ्यास करण्यात आणि स्थानिक मशिदींमध्ये प्रार्थना करण्यात घालवत असत. जसजसा वेळ निघून गेला, तसतसे ते ख्रिश्चन मिशनऱ्यांसोबत विशेषतः त्यांच्या टीकेपासून इस्लामचा बचाव करण्यात अधिक गुंतू लागले. ते अनेकदा सार्वजनिक वादविवादांमध्ये त्यांचा सामना करायचे, विशेषतः बटाला शहरातील वादविवादांमध्ये. सन १८८६मध्ये आर्य समाजाच्या काही नेत्यांनी अहमद यांच्याशी इस्लामच्या सत्यतेबद्दल चर्चा आणि वादविवाद केला आणि इस्लाम हा जिवंत धर्म असल्याचे सिद्ध करण्यासाठी चिन्ह मागितले. या उद्देशासाठी विशेष प्रार्थना समर्पित करण्यासाठी आणि पुढील दैवी मार्गदर्शन मिळविण्यासाठी, अहमदने होशियारपूरला प्रवास केला ज्याचा त्याने दावा केला की, दैवी सूचना आहे. येथे त्याने चाळीस दिवस एकांतात घालवले. ही प्रथा चिल्ला-नाशिनी म्हणून ओळखली जाते. ते तीन साथीदारांसह त्यांच्या एका अनुयायांच्या छोट्या दुमजली घरात गेले आणि त्याला एका खोलीत एकटे सोडले गेले, जेथे त्यांचे साथीदार त्याला अन्न आणतील, परंतु प्रार्थना आणि विचार करत असताना त्यांच्याशी न बोलता निघून गेले. ते फक्त शुक्रवारी घर सोडायचे आणि जुमुआ- शुक्रवाराची नमाजसाठी एक पडीक मशिदी वापरायचे. याच काळात त्यांनी घोषित केले की, देवाने त्यांना एका प्रतिष्ठित मुलाची आनंदवार्ता दिली आहे. अखेर त्यांचे दि.२६ मे १९०८ रोजी वयाच्या ७३व्या वर्षी लाहोर, पंजाब, ब्रिटिश भारत- सध्याचे पंजाब, पाकिस्तान येथे देहावसान झाले.

!! मिर्झा गुलाम अहमद यांना स्मृतिदिन निमित्त विनम्र अभिवादन !!
*****
- संकलन व सुलेखन -
संतचरणरज- श्रीकृष्णदास (बापू) निरंकारी.
पोटेगावरोड, गडचिरोली, जि. गडचिरोली.
फक्त दूरभाष- ७१३२७९६६८३.

सजा होणे अपेक्षित आहे. पुणे पोर्शे अपघात किंवा नागपूरचा रामझुल्यावरील अपघात किंवा नागपूरातील झेंडा चौक येथील मद्यधुंद कारचालकांनी उडविण्याचे प्रकरण हा अत्यंत गंभीर व संवेदनशील गुन्हा आहे. सरकारने हेही लक्षात ठेवले पाहिजे की फक्त पुणे पोर्शे अपघाताला बाऊ न करता राज्यासह देशातील संपूर्ण हिट अँड रन अपघातांवर अंकुश लावण्यासाठी युध्दपातळीवर कारवाई करायला हवी.मद्यधुंद असणाऱ्या वाहन चालकांवर कोठोर कारवाई करावी.अपघात हा अपघातच असतो आणि राज्यासह देशात दिवसेंदिवस हिट अँड रन अपघातांचे प्रमाण दरोजर मोठ्या प्रमाणात वाढत आहे.अपघात करणारा कारचालक हा अल्पवयीन असो अथवा सज्जान तो गुन्हेगारच त्यांच्यावर कारवाई केलीच पाहिजे.हिट अँड रन च्या बाबतीत आता फास्ट ट्रॅक कोर्टेच्या माध्यमातून ताबडतोब कारवाई व्हावी.यामुळे मृतांच्या व जखमींच्या परिवाराला योग्य न्याय मिळण्यास मदत होईल.

*****
लेखक
रमेश कृष्णारव लांजेवार
(माजी विद्यापीठ प्रतिनिधी, नागपूर)
मो.नं.९१२१६९९०७७९, नागपूर.

ऑफ हिस्टरी’ (मणिशंकर अय्यर हे ‘द वायर’मध्ये या पुस्तकाच्या परीक्षान्त लिहितात, ‘‘असं पुस्तक जे सावरकरांना समजून घेण्याचा प्रयत्न करतं; मात्र त्यांचा धिक्कार करत नाही’’. अर्थात अय्यरांसारख्या कट्टर सावरकर विरोधाकच्या ह्या विधानाच्या उलट एखाद्या सावरकर-समर्थकाला चतुर्वेदींचं पुस्तक सावरकर-विरोधीही वाटू शकतं.).आणि दुसरं नुकतंच आलेलं जानकी बखले लिखित ‘सावरकर अॅण्ड द मेकिंग ऑफ हिंदुत्व’.बखलेंच्या मते, बऱ्याच आधुनिक भारतीयांचा असा गैरसमज असतो की सावरकर हे श्रद्धाळू हिंदू तरी असावेत किंवा कट्टर माथेफिरू तरी. त्यामुळे, बखलेंच्या दृष्टीनं सावरकर त्यांच्या सर्व गुंतागुंतींसह समजून घेणं हे आपल्या काळाच्या आकलनासाठी आवश्यक आहे. त्यासाठी मुळात निव्वळ समर्थन वा द्वेष अशा भूमिकांना सोडविष्टी देत सावरकरांना वसाहतिक संदर्भात पाहायला हवं कवी, इतिहासकार, राष्ट्रवादी, मुस्लीम-विरोधी, बुद्धिवादी, विज्ञानवादी, जात-विरोधी अशा त्यांच्या बहुविध भूमिकांमधले परस्पर ताण लाखात घेऊन त्यांच्या एकंदर जीवनदृष्टीचं आकलन करायला हवं. बखलेंच्या मते, या आकलनातला मोठा अडथळा इंग्रजी अभ्यासजगताचं मराठी विचारविश्वाशी काहीएक नातं नसणं हा आहे. त्यातून मग सावरकर जे निव्वळ निषेधाच्या योग्यतेचे आहेत त्यांच्याबद्दल मराठी जगात काही ममत्व किंवा आस्था कशी असू शकते असा प्रश्न इंग्रजी अभ्यासकाला पडतो. बखलेंच्या मांडणीतून दोन सावरकरांची नवी कल्पना उभी राहते. आधीचे आणि नंतरचे सावरकर हे प्रारूप मागे पडून, मराठीतले सावरकर आणि इंग्रजीतले सावरकर असं नवें सिद्धांतन तयार होतं.

लोकनेते विलासराव देशमुख साहेब एक विकासाचा सौंदर्यविष्कार असणारी व्यक्तिरेखा..!

एकच ध्यास लातूरचा विकास या ध्येयपूर्तीसाठी साहेबांनी लातूर शहराच्या व जिल्हाच्या सर्वांगीण विकासासाठी चालना दिली. साहेबांच्या प्रयत्नातून लातूर जिल्हाचा जो विकास झाला तो त्यांच्या रचनात्मक कार्याच्या नियोजनातून होय, लातूर जिल्हाच्या व मराठवाड्याच्या कृषी सिंचनासाठी गोदावरी व मांजरा नदीवर उच्च व निम्न पातळी बांधणे बांधले या बांधकामांमुळे जलसिंचन कृषीक्रांती घडवून आणली. मांजरा शेतकरी सहकारी साखर कारखाना उभारणी करून रेणा, जागृती, विकास, टुंटीवन ली; मळवटी या साखर कारखान्यांची उभारणी करण्यासाठी प्रेरणा दिली., उच्चतम कृषी उत्पन्न बाजार समिती लातूर या बाजारपेठेचे अत्याधुनिकरण करून शेतमाल तारण साखर्या शेतकऱ्यांना आधार देणाऱ्या योजना राबवल्या. लातूर जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेच्या माध्यमातून शेतकऱ्यांना पाच लाख रुपये शिरो टक्के व्याजदराने पतपुरवठा करण्याची प्रेरणा देऊन बँक शेतकऱ्यांचा आधार बनवली. गुळ मार्केट, भाजी मार्केट, फळ मार्केट व जनावरांचा बाजार यासाठी स्वतंत्र बाजारपेठेची उभारणी केली. कोल्हापूर बंधाऱ्याचे बॅरिजेस मध्ये रूपांतर करून सिंचनाचा नवीन लातूर पॅटर्न निर्माण केला. सुसज्ज इमारतीत ३० विभागीय कार्यालये सक्षमपणे सुरु केली.

औद्योगिक विकासासाठी व सामान्यांच्या रोजगार उपलब्धी साठी एमआयडीसीची उभारणी करून मोठ्या प्रमाणात विस्तार केला. लातूरचा शैक्षणिक पॅटर्न निर्मितीमध्ये शैक्षणिक धोरण राबवून प्रेरणादायी मार्गदर्शन केले. मुंबई- लातूर-नांदेड विमान सेवा सुरु केली. लातूर-कुर्दवाडी-मुंबई-लातूर रोड ब्रॉडगेज रेल्वे मार्ग सुरु करून लातूर शहराच्या विकासात अग्रगण्य भूमिका साकारली. महाप्रांतातील पहिले कृषी जैवतंत्रज्ञान महाविद्यालय लातूर येथे सुरु केले, लातूर शहराच्या विकासासाठी लातूर विजन डॉक्युमेंट २०३२ ची संकल्पना मांडली, भव्य तिन उड्डाण पूल बांधले., लातूर नगर परिषदेला महानगर पालिकेचा दर्जा मिळवून

दिला. साहेबांचा विकासाचा वारसा सक्षम पणे पुढे नेत माजी मंत्री आमदार अमित विलासराव देशमुख साहेब लातूर विजन २०४७ चे लातूर कसे आसावे हे स्वप्न डोळ्यासमोर ठेऊन प्रतिकूल परिस्थितीत ही धडपड करत आहेत. त्यांना माजी मंत्री सहकार महर्षी आदरणीय दिलीपरावजी देशमुख साहेब यांचे मोलाचे मार्गदर्शन आहे. व प्राता लातूर ग्रामीण चे लोकप्रिय आमदार धीरज विलासराव देशमुख साहेब यांची खंबीर साथ आहे. आणि नुकत्याच झालेल्या लोकसभा निवडणुकीत आई वैशालीताई देशमुख यांनी केलेले कामही विसरता येणार नाही. म्हणतात की, एखाद्या यशस्वी पुरुषाच्या मागे त्यांच्या गृह लक्ष्मीचा सिंहाचा वाटा असतो तद्वतच. आणि आम्हाला विश्वास आहे अमित देशमुख साहेबांच्या नेतृत्वात लातूर विजन २०४७ हे दैदीप्यमान =% ₹अ३ आसेल. साहेबांच्या आगनीत विकासाचे कार्य एका लेखात बसणारे नाहीच, विकासाचा सौंदर्यविष्कार समग्र वांगमय निर्मितीनेच होऊ शकतो. आदरणीय लोकनेते विलासराव देशमुख साहेबांना जयंतीनिमित्त विनम्र अभिवादन..!

=ज

*****

सुभाष घोडके

अध्यक्ष, लातूर तालुका काँग्रेस कमिटी.

डिहायड्रेशन दूर करतात आणि शरीराला थंड करतात हे उपाय

उष्णता आणि वाढत्या तापमानामुळे शरीराला अनेक अडचणींचा सामना करावा लागत आहे. जास्त घामामुळे डिहायड्रेशन उभाघात, चक्कर येणे, उलट्या, जुलाब अशा समस्या उद्भवू शकतात. अशा परिस्थितीत, काही लोकांना फक्त पंखा किंवा एसीमध्ये बसणे आवडते. यामुळे शरीराचे तापमान कमी होते आणि आतून थंड होण्यास मदत होते.शरीरातील तापमान कमी करण्यासाठी तुम्ही काही आयुर्वेदिक उपाय देखील अवलंबू शकता. चला तर मग जाणून घेऊ या.

आंघोळीपूर्वी नारळाच्या तेलाने मसाज करा शरीराला नैसर्गिकरीत्या थंड ठेवण्यासाठी अनेक प्रकारचे थंड करणारे तेलही वापरले जाते. यामुळे शरीर थंड राहण्यास मदत होते. उन्हाळ्यात आंघोळीपूर्वी खस, चंदन आणि चमेलीच्या तेलाने मसाज केल्यास फायदा होतो. तुम्ही खोबरेल तेल देखील वापरू शकता. आंघोळीपूर्वी खोबरेल तेलाने मसाज केल्याने शरीराला थंडावा जाणवतो.

आहारात बदल करा-

जेव्हा शरीरात पित्त खूप वाढते तेव्हा तापमानही वाढते. यामुळे तुम्हाला जास्त उष्णता जाणवू लागते. अशा परिस्थितीत शरीराला

थंड ठेवण्यासाठी आणि उष्णतेपासून सुटका मिळवण्यासाठी अन्नामध्ये कमी तेल आणि मसालेदार पदार्थांचा समावेश करणे आवश्यक आहे. आपल्या आहारात जास्तीत जास्त फळे आणि भाज्यांचा समावेश करा. टरबूज, खरबूज, नाशपाती, सफरचंद, ब्लॅकबेरी, काकडी खावी जे शरीराला आतून थंड ठेवते.

वेळीच जेवण करा

उन्हाळ्यात अनेकदा भूक लागत नाही. ज्यामुळे समस्या निर्माण होऊ शकतात. जास्त वेळ उपाशी राहिल्याने छातीत जळजळ होते आणि शरीरातील तापमान वाढते. अशा परिस्थितीत शरीराला थंड ठेवण्यासाठी हलके अन्न खा, पण वेळीच अन्नाचे सेवन करा.

माठाचे पाणी प्यावे उन्हाळ्यात रेफ्रिजरेटरचे पाणी, आईस्क्रीम आणि बर्फापासून बनवलेल्या वस्तू शरीराला त्वरित थंडावा देतात, परंतु त्याचा परिणाम

फार काळ टिकत नाही. काही काळानंतर शरीराचे तापमान पुन्हा वाढते. माठातील पाणी शरीराला फायदेशीर आहे. या पाण्याचा शरीरावर कोणताही दुष्परिणाम होत नाही. या पाण्यामुळे शरीराला थंडावा मिळतो. म्हणून उन्हाळ्यात माठाचे पाणी प्यावे.

ढाबा सारखी दालफ्राय घरीच बनवा, रेसिपी जाणून घ्या

दाल फ्राय ही उत्तर भारतात खूप आवडती गोष्ट मानली जाते. कोणत्याही ऋतूत गरमागरम डाळ आणि भात सोबत मिळाला तर बाकी कशाचीही कमतरता भासणार नाही. कितीही मोठ्या रेस्टोरंट मध्ये गेल्यावर दाल फ्राय आणि जिरा राईस हा मेनू हमखास असतो.दाढ्यावर मिळणारी दालफ्राय ही सर्वांनाच आवडते. तुम्ही घरीच दाढ्यासारखी दालफ्राय बनवू शकता. चला साहित्य आणि कृती जाणून घ्या. तूर डाळ - १५० ग्रॅम टोमॅटो - २ कांदा - १ साजूक तूप - २ चमचे आले हिरवी मिरची -२ धणेपूड -१ चमचा मीठ - चवीनुसार तमालपत्र लाल मिरची गरम मसाला - १/२ टीस्पून हळद पावडर - १ टीस्पून हिंग - १/८ टीस्पून जिरे -१/२ टीस्पून कृती दालफ्राय करण्यासाठी सर्वप्रथम डाळ चार ते पाच तास भिजत ठेवा. नीट भिजवल्यानंतर कुकरमध्ये दोन वाट्या पाणी, चवीनुसार हळद आणि मीठ घालून गॅसवर ठेवा. पहिली शिड्डी वाजल्यानंतर गॅस मध्यम करा आणि नंतर आणखी ४ शिट्ट्या होऊ द्या. शिजल्यावर डाळ गॅसवरून काढून घ्या.

डाळ थंड होत असतानाच फोडणीसाठी मसाले तयार करा. हा मसाला तयार करण्यासाठी कढईत दोन चमचे तूप घालून गरम करा. तूप गरम झाल्यावर त्यात तमालपत्र टाकून तळून घ्या. यानंतर कढईत बारीक चिरलेला कांदा, हिरवी मिरची, किसलेले आले घालून ते सोनेरी होईपर्यंत व्यवस्थित परतून घ्या. मसाला भाजल्यानंतर त्यात चिरलेला टोमॅटो घाला.यानंतर पॅनमध्ये गरम मसाला, धनेपूड आणि हळद घालून व्यवस्थित शिजवा. टोमॅटो वितळून मसाल्यात मिसळले की, त्यात शिजलेली डाळ घाला.यानंतर शेवटी कढईत तूप गरम करा. गरम तुपात लाल मिरची, हिंग आणि जिरे घालून परतून घ्या. दालफ्राय खाण्यासाठी तयार आहे. राईस किंवा चपातीसोबत सर्व्ह करा.

उन्हाळ्यात तोंडली सुपरफूडपेक्षा कमी नाही, जाणून घ्या आरोग्यदायी फायदे

उन्हाळ्यात अनेक हंगामी भाज्या मिळतात. यापैकी एक म्हणजे तोंडली, ज्याला कुंदू म्हणून देखील ओळखले जाते. तोंडली ही चव आणि पोत या दोन्ही बाबतीत अतिशय वेगळी भाजी आहे. उन्हाळ्यात ही भाजी जवळपास सर्वच घरात सहज मिळेल. काही लोक ते मोठ्या उत्साहाने खातात, तर काहींना ही भाजी अजिबात आवडत नाही. पण आज आम्ही तुम्हाला त्याचे अनेक फायदे सांगणार आहोत, जे जाणून घेतल्यावर तुम्ही भाजी खात नसल्यास खाण्यास सुरुवात करा. कारण कुंदूमध्ये भरपूर जीवनसत्त्वे आणि खनिजे आढळतात. ही हंगामी भाजी खाल्ल्याने चवीसोबत पोषणही मिळते. शरीराची प्रतिकारशक्ती वाढवण्यासोबतच कुंदू खाल्ल्याने मधुमेह नियंत्रणातही मदत होते. जाणून घ्या कुंदूचे काही फायदे-

रक्तातील साखरेची पातळी नियंत्रित करण्यास मदत होते- तोंडली यात अँटी हायपरलायसेमिक गुणधर्म आढळतात. याचे सेवन केल्याने शरीरातील रक्तातील साखरेची पातळी नियंत्रित राहते. याची पाने देखील प्रभावी आहेत. शिजवलेली पाने खाल्ल्याने शरीरातील ग्लूकोज सहनशीलता वाढण्यास मदत होते.

चयापचय मजबूत करण्यास मदत- तोंडलीचे सेवन केल्याने संपूर्ण शरीराला थायमिन मिळते. यामुळे ते कार्बो हायड्रेट्सचे ग्लूकोजमध्ये रूपांतर करण्यास मदत करू शकते. थायमिन रक्ताच्या प्लाझ्मामध्ये प्रवेश करते आणि चयापचय मजबूत करते. त्यामुळे शरीरातील ऊर्जा पातळी वाढू लागते.

वजन कमी करण्यास उपयुक्त- यात भरपूर फायबर असते. यामुळे भूक नियंत्रित राहण्यास मदत होते. वारंवार भूक लागण्याची समस्या दूर केल्याने शरीरातील कॅलरीजचे प्रमाण कमी होते. कुंदू प्री डिपोसाइट्सचे फॅट पेशीमध्ये रूपांतर होण्यापासून प्रतिबंधित करते. यामुळे वजन कमी होण्यासही खूप मदत होते.

थकवा दूर होतो- तोंडली या भाजीचा आहारात समावेश केल्याने शरीराला पुरेशा प्रमाणात लोह मिळते. यामुळे वारंवार येणारा थकवा आणि आळस यापासून आराम मिळतो. कुंदूमध्ये मोठ्या प्रमाणात लोह असल्यामुळे शरीरातील अशक्तपणाचा धोका कमी होतो. यामुळे शरीर सक्रिय आणि निरोगी राहते. याशिवाय कुंदूच्या सेवनाने रोगप्रतिकारक शक्तीही मजबूत होते.

पचनसंस्थेसाठी फायदेशीर- जर तुम्ही पचनाच्या समस्यांनी त्रस्त असाल तर तोंडली तुमच्यासाठी खूप फायदेशीर ठरू शकते. कारण यात भरपूर फायबर असते. यामुळे पचनसंस्था निरोगी राहण्यास मदत होते. तोंडलीच्या नियमित सेवनाने गॅस, अपचन आणि बद्धकोष्ठता यासारख्या समस्यांपासून आराम मिळतो. तुम्हाला हवे असल्यास तोंडली सलादसोबतही खाऊ शकता. त्यामुळे वजन नियंत्रित राहण्यास मदत होते.

मधुमेह आणि प्री-डायबिटीजमध्ये गुणकारी- आज अनेक लोक

रोगप्रतिकारक शक्ती मजबूत करते- तोंडलीचे नियमित सेवन केल्याने रोगप्रतिकारक शक्तीही चांगली राहते. यात अँटीबॅक्टेरियल आणि अँटी-इंफ्लेमेटरी गुणधर्म आढळतात, ज्यामुळे शरीराची रोगप्रतिकारक शक्ती मजबूत होते. याशिवाय पावसाळ्यात विषाणूजन्य आजारंपासून बचाव करण्यातही मदत होते.

हृदयविकाराचा धोका कमी होतो- तोंडलीमध्ये अनेक प्रकारचे पौष्टिक घटक आढळतात, ज्यामुळे तुमचे हृदय निरोगी होते. यात फ्लेवोनॉइड्स, अँटीऑक्सिडंट्स, अँटी-इंफ्लेमेटरी आणि अँटीबॅक्टेरियल आढळतात, जे फ्री रॅडिकल्सशी लढायला मदत करतात. याच्या मदतीने तुम्ही हृदयविकाराचा झटका आणि पक्षाघाताची समस्या कमी करू शकता. त्याचबरोबर तोंडलीमध्ये पोटॅशियमचे प्रमाण जास्त असते. याच्या सेवनामुळे शरीरातील रक्तप्रवाह सुरळीत होतो आणि हृदयविकाराचा धोका कमी होतो. याशिवाय उच्च रक्तदाबाची समस्याही टाळता येते. याच्या नियमित सेवनाने शरीर निरोगी राहते.

अस्वीकरण : चिकित्सा, आरोग्य संबंधी उपाय, योग, धर्म, ज्योतिष इतर विषयांवर वेबदुनिया मध्ये प्रकाशित लेख व समाचार केवळ आपल्या माहितीसाठी आहे. वेबदुनिया याला दुजोरा देत नाही. या संबंधी कोणतेही उपाय अमलात आणण्यापूर्वी तज्ज्ञांचा सल्ला घ्यावा.

दररोज १० मिनिटे या योगासनांचा सराव करा, तणाव कमी होईल

व्यस्त जीवनशैली, सामाजिक दबाव आणि कुटुंबाच्या मागण्या पूर्ण करण्याचा प्रयत्न यामुळे बहुतेक लोकांना मानसिक तणाव, चिंता आणि नैराश्य जाणवू लागते.अनियमित खाण्याच्या सवयी, नियमित व्यायामाचा अभाव, निद्रानाश यामुळे मेंदूला थकवा जाणवू लागतो. यामुळे तणाव आणि चिंता वाढून नैराश्य येऊ शकते.

तणाव कमी करण्यासाठी काही उपायांचा अवलंब केला जाऊ शकतो.नियमित व्यायाम, निरोगी खाण्याच्या सवयी आणि पुरेशी विश्रांती यामुळे मानसिक आरोग्य सुधारण्यास मदत होते.१० मिनिटे या योगासनांचा सराव केल्याने तणाव कमी होईल चला तर मग जाणून घेऊ या.

सुखासन तणाव कमी करण्यासाठी

सुखासनाचा सराव करू शकता. तुम्ही सुमारे

१० मिनिटे सुखासनाचा सराव करू शकता. हा

योग मनाला शांत करू शकतो, ज्यामुळे तणाव

कमी होण्यास मदत होते. सुखासनाच्या सरावानेही रक्ताभिसरण सुधारता येते.

बालासन तणाव कमी करण्यासाठी तुम्ही बालासन योगाचा सराव करू शकता. बालसनामुळे केवळ मानसिक तणाव कमी होत नाही तर शारीरिक तणावही कमी होतो. बालसनाचा सराव केल्याने शरीर ताणले जाते आणि मूड सुधारतो. तसेच तणावाची पातळी कमी होऊ शकते.

मार्जरी आसन तणाव कमी करण्यासाठी तुम्ही मार्जरी योगाचा सराव करू शकता. या आसनामुळे धासोच्छवासावर नियंत्रण येते, ज्यामुळे मनाला शांती मिळते.

मार्जरी आसनाच्या १० मिनिटांच्या नियमित

सरावाने तुम्ही तणाव मुक्त होऊ शकता.

तणावासाठी जबाबदार कोर्टिसोल कमी करण्यासाठी नैसर्गिक पदार्थ

कोर्टिसोल हा एक प्रकारचा स्टिरोइड संप्रेरक आहे, जो अधिवृक्क ग्रंथीद्वारे तयार केला जातो. कोर्टिसोलच्या उच्च पातळीमुळे तणाव, चिंता आणि लडवणा यासह अनेक समस्या उद्भवू शकतात. स्ट्रेस हार्मोन म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या कोर्टिसोलला पौष्टिक आहाराद्वारे नियंत्रित करता येते. येथे अशाच काही नैसर्गिक पदार्थांबद्दल माहिती दिली जात आहे, जे कोर्टिसोलची पातळी कमी करण्यात मदत करू शकतात.

बदाम- दररोज सुमारे चार ते पाच बदाम खाल्ल्याने तुमची तणावाची पातळी कमी होऊ शकते. बदामामध्ये मॅग्नेशियम मुबलक प्रमाणात आढळते, जे कोर्टिसोल नियंत्रित करण्यात महत्त्वाची भूमिका बजावते.

डार्क चॉकलेट- डार्क चॉकलेट आणि कोको असलेल्या गोष्टी खाल्ल्याने कोर्टिसोल कमी होण्यास मदत होते. तथापि दररोज २०-३० ग्रॅमपेक्षा जास्त गडद चॉकलेटचे सेवन करू नये.

पालक- तुमची तणाव संप्रेरक पातळी नियंत्रण ठेवण्यासाठी दररोज एक कप पालक

खा. पालक हा ताण कमी करणाऱ्या आहारासाठी उत्तम पर्याय बनतो.लसूण- लसणात आढळणारे एलिसिन नावाचे संयुग कोर्टिसोलचे उत्पादन कमी करते. याने ताण प्रतिसाद सुधारण्यास मदत होते. दररोज किमान ४ ग्रॅम लसूण खाव.ब्रोकोली- ब्रोकोलीमध्ये व्हिटॅमिन सी भरपूर प्रमाणात असते, जे कोर्टिसोलची पातळी कमी करण्यास मदत करते. दररोज एक कप ब्रोकोली खाल्ल्याने तुमच्या शरीराला तणावाचा

सामना करण्यासाठी पुरेसे व्हिटॅमिन सी मिळू शकते.

ग्रीन टी- ग्रीन टीमध्ये एल-थेनाइन नावाचे अमिनो सिड असते, जे आराम करण्यास आणि तणाव पातळी कमी करण्यास मदत करते.

ऑलिव्ह ऑईल- ऑलिव्ह ऑईल, विशेषतः एक्स्ट्रा वर्जिन, हेल्दी फॅट्समध्ये समृद्ध आहे, जे जळजळ आणि कोर्टिसोलची पातळी कमी करण्यास मदत करते. केळी- पोटॅशियम आणि व्हिटॅमिन बी ६ केळीमध्ये मुबलक प्रमाणात आढळतात, जे कोर्टिसोल नियंत्रित करण्यास मदत करतात. रोज एक केळी खाल्ल्याने तुमचे स्ट्रेस हार्मोन्स कमी होण्यास मदत होते.

अस्वीकरण : चिकित्सा, आरोग्य संबंधी उपाय, योग, धर्म, ज्योतिष इतर विषयांवर वेबदुनिया मध्ये प्रकाशित लेख व समाचार केवळ आपल्या माहितीसाठी आहे. वेबदुनिया याला दुजोरा देत नाही. या संबंधी कोणतेही उपाय अमलात आणण्यापूर्वी तज्ज्ञांचा सल्ला घ्यावा.

नवनिर्वाचित सचिव माधवराव पाटील टाकळीकर संस्था पदाधिकारी, प्राचार्य, उपप्राचार्य,

पर्यवेक्षक, शाखा समन्वयक, विभाग प्रमुख आणि कार्यालयीन कर्मचारी यांची विचार विनिमय बैठक

देशात सहाय्या टप्प्यासाठी

५८.८२ टक्के मतदान

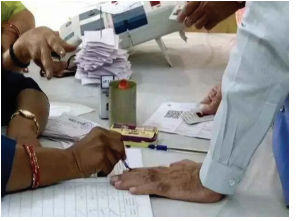
लातूर :- सध्या आपल्या देशात राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२०ची नियोजन प्रक्रिया पूर्ण झाली असून त्याची अंमलबजावणीची प्रक्रिया जलदगतीने सुरु आहे. महाविद्यालयाच्या शैक्षणिक विकासात संस्था पदाधिकारी, शिक्षक-शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांसोबत विद्यार्थी आणि पालकांचे सक्रिय योगदान अत्यंत महत्त्वाचे आहे. तेव्हाच खऱ्या अर्थाने राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाची परिणामकारक अंमलबजावणी होईल असे प्रतिपादन श्री महात्मा बसवेश्वर शिक्षण संस्थेचे नवनिर्वाचित सचिव माधवराव पाटील टाकळीकर यांनी केले. श्री महात्मा बसवेश्वर शिक्षण संस्था, लातूर द्वारा संचालित महात्मा बसवेश्वर महाविद्यालयातील शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ वार्षिक नियोजना संबंधी संस्था पदाधिकारी, प्राचार्य, उपप्राचार्य, पर्यवेक्षक, शाखा समन्वयक, विभाग प्रमुख आणि कार्यालयीन कर्मचारी यांची विचार विनिमय बैठक प्राचार्य कक्षामध्ये संपन्न झाली. या बैठकीचा अध्यक्षीय समारोप करताना ते मार्गदर्शन करीत होते. यावेळी संस्थेचे कोषाध्यक्ष विजयकुमार रेवडकर, प्रभारी प्राचार्य डॉ. संजय गवई, उपप्राचार्य प्रा. संजय पवार, उपप्राचार्य प्रा. बालाजी जाधव, पर्यवेक्षक प्रा. शिवशरण हावळे, वरिष्ठ महाविद्यालय कला शाखा समन्वयक डॉ. बाळासाहेब गोडबोले, विज्ञान आणि संगणकशास्त्र शाखा समन्वयक डॉ. सिद्धाम डोंगरे, वाणिज्य शाखा समन्वयक डॉ. विजयकुमार सोनी, कनिष्ठ महाविद्यालयातील विज्ञान शाखा समन्वयक प्रा. वनिता पाटील, प्रा. नितीन वाणी, कला शाखा समन्वयक प्रा. रवींद्र सोनोने, प्रा. विश्वनाथ स्वामी, वाणिज्य शाखा समन्वयक डॉ. टि. घनश्याम, प्रा. व्यंकट दुडिले आणि कार्यालय प्रमुख नामदेव बेंदरे यांची प्रमुख उपस्थिती होती.

बैठकीच्या प्रारंभी डॉ. बाळासाहेब गोडबोले यांनी शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ शैक्षणिक वार्षिक नियोजन करणे, शैक्षणिक शुल्क निश्चित शैक्षणिक वार्षिक शुल्क ठरविणे व इतर विविध विकासात्मक बाबींवर चर्चा करण्यासाठी बैठक आयोजित केल्याचे सांगितले. पुढे बोलताना माधवराव पाटील टाकळीकर म्हणाले की, महात्मा बसवेश्वर यांचा विचाराने आणि देशीकेंद्र महाराज यांच्या पुढाकाराने स्थापन झालेल्या महात्मा बसवेश्वर महाविद्यालयात कला, वाणिज्य, विज्ञान, व्होकेशनल, समाजकार्य आणि संगणकशास्त्र या अभ्यासक्रमातून कौशल्ययुक्त विद्यार्थी निर्माण करण्यासाठी आपण सातत्याने राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० मधील नवनवीन अभ्यासक्रमाची आपण सुरुवात केली पाहिजे.

त्यासाठी संस्थेकडून आपल्याला पूर्ण सहकार्य मिळेल, असे सांगून सर्व शाखामधील अनुदानित, विनाअनुदानित तुकड्यांची मान्य संख्या ही पूर्ण क्षमतेने आपण सर्वांच्या सहकार्याने पूर्ण करावी असा आशावादीही त्यांनी यावेळी व्यक्त केला. यावेळी कोषाध्यक्ष विजयकुमार रेवडकर म्हणाले की, शाखा समन्वयक व विभागप्रमुखांनी शिक्षक-शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांच्या सहकार्याने आपल्या विभागाचा शैक्षणिक वार्षिक आराखडा तयार करून त्याची काटेकोरपणे अंमलबजावणी केली पाहिजे तेव्हाच आपल्याला शैक्षणिक विकास साध्य करता येईल असे ते म्हणाले. यावेळी प्रभारी प्राचार्य डॉ. संजय गवई यांनी महाविद्यालयाच्या शैक्षणिक विकासासाठी प्रशासकीय समिती प्रमुख, शाखा समन्वयक, विभाग प्रमुख, शिक्षक, कार्यालयीन कर्मचारी आणि शिक्षकेतर कर्मचारी यांचे सहकार्य मिळणे अत्यंत आवश्यक असल्याचे सांगितले. यावेळी उपस्थित सर्वांनी विविध विषयांची मांडणी करून लवकरच आपापल्या विभागाचे २०२४-२५चे वार्षिक नियोजन प्राचार्यांकडे सादर केले जाईल असे सांगितले. या बैठकीचे सूत्रसंचालन डॉ. बाळासाहेब गोडबोले यांनी केले तर आभार उपप्राचार्य प्रा. संजय पवार यांनी मानले. या बैठकीच्या यशस्वीतेसाठी रत्नेश्वर स्वामी, विनायक लोमटे, यशपाल डोंगरे, महादेव स्वामी, राम पाटील, संतोष येचेवाड, राजाभाऊ बोडके, संदीप मोरे, श्रीशैल्य पाटील, बालाजी डावकरे यांनी सहकार्य केले.

नवी दिल्ली : लोकसभा निवडणुकीच्या सहाय्या टप्प्यात ७ राज्ये आणि १ केंद्रशासित प्रदेशातील ५८ जागांसाठी शनिवारी सायंकाळी ६ वाजता मतदान संपले. निवडणूक आयोगाने दिलेल्या माहितीनुसार, शनिवारी सायंकाळी ७ वाजेपर्यंत ५८ जागांवर ५८.८२ टक्के मतदान झाले. पश्चिम बंगालमध्ये सर्वाधिक ७८.९९% आणि सर्वात कमी जम्मू आणि काश्मीरमध्ये ५१.४९% मतदान झाले. पाच टप्प्यात ४२९ जागांवर मतदान झाले. शेवटच्या ५६ जागांसाठी १ जून रोजी मतदान होणार आहे. पश्चिम बंगालमधील झारग्राममधील भाजप उमेदवार प्रणंद तुडू यांच्यावर हल्ला करण्यात आला. दगड लागल्याने त्याचा सुरक्षा रक्षक जखमी झाला. मतदारांना धमकावल्याची तक्रार मिळाल्यानंतर तुडू गडभेटा येथील एका बूथला भेट देत होते. प्रणंद तुडू यांच्या गाडीचीही तोडफोड करण्यात आली आहे. भाजपने टीएमसीवर हल्ल्याचा आरोप केला आहे. यावर निवडणूक आयोगाने सांगितले. मतदान सुरु होण्यापूर्वी उमेदवारांचे एजंट स्वाक्षरी करतात. या केंद्रांवर टीएमसी एजंट उपस्थित नव्हते, त्यामुळे फक्त भाजप एजंटंच्या सहा आहेत. पश्चिम बंगालमध्ये तमलुकमध्ये मतदानापूर्वी भाजप कार्यकर्त्यांसोबत झालेल्या झटापटीत टीएमसी समर्थक जखमी झाला. कोलकाता उच्च न्यायालयाचे माजी न्यायाधीश येथून भाजपचे उमेदवार आहेत. जम्मू-काश्मीरमधील अनंतनागा-राजौरी येथील पीडीपीच्या उमेदवार मेहबूबा मुफ्ती संपावर बसल्या. ईन्हीएममध्ये छेडछाड केल्याचा आणि मोबाईलचे आउटगोइंग कॉल ब्लॉक केल्याचा आरोप त्यांनी केला आहे.

संतप्त ग्रामस्थांचा रात्री दोन तास रास्ता रोको,

निलंगा तालुक्यात वादळीवा-यासह जोरदार पाऊस, घरावरील पत्रे उडाली, विद्युत पोल, झाडे उन्मळून पडली

विवेकवर्धिनी महाविद्यालयात धर्मींचे प्रवेश प्रक्रियेसाठी ८० विद्यार्थ्यांचे शुल्क घेऊन प्राध्यापक लंपास-चे विद्यार्थ्यांच्या हक्कासाठी ठिय्या आंदोलन.

किंनवट प्रतिनिधी. (शेख शौकत) : कोठारी ते हिमायतनगर या राष्ट्रीय महामार्गावर थारानजीक खड्डा खोदलेल्या ठिकाणी गुरुवारी दोन तीन दुचाकीस्वारांचे अपघात झाले. गुत्तेदाराने बेजबाबदारपणाचा कळस गाठल्याने संतप्त गावकऱ्यांनी महामार्गावर दगड टाकून गुरुवारी रात्री सव्या आठ ते रात्री १०:२० वाजेपर्यंत असे दोन तास रास्ता रोको आंदोलन केले. यामुळे रस्त्यावरील दोन्ही बाजूंची वाहतूक बराच काळ ठप्प झाली होती. किंनवटचे पोलिस घटनास्थळी पोहोचल्यानंतर ठप्प झालेली वाहतूक सुरळीत करण्यात आली. यापूर्वीही २३ एप्रिलच्या रात्री डायव्हर्शन नसल्याने पिकअप व मोटारसायकल पुलात जाऊन पलटी होऊन अपघात झाला होता. तेव्हाही २४ एप्रिल रोजी संतप्त जमावाने तीन तास रास्ता रोको केला होता. माहितीनुसार २३ मे रोजी नांदेड- भोकर-हिमायतनगर- किंनवट - माहूर- धनोडा-आर्णी या राष्ट्रीय महामार्ग क्र. १६१ वर बोधडी ते थारादरम्यान पुलाचे काम सुरु असल्याचे फलक लावले नव्हते. त्यामुळे पुलाच्या कामाचा अंदाज न आल्याने रात्रीच्या वेळी नवस फेडण्यासाठी जाणाऱ्या एका कुटुंबाचा पिकअप व दुचाकी दोन्ही वाहने पुलात जाऊन पलटी झाली. त्यामुळे या

अपघातात नऊ जण जखमी झाले होते. त्यावेळी गुत्तेदारावर कारवाई करावी म्हणून तीन तास रास्ता रोको आंदोलन केले होते. गुरुवारी याच थारा गावाजवळ पुन्हा राष्ट्रीय महामार्गावर खड्डा खोदून दिगारा मारून ठेवला. या खड्ड्यात दुचाकी धडकून साडेसातच्या सुमारास अपघात झाला होता. गंभीर दुखापत झाल्याने मोटारसायकलवर जाणाऱ्या जखमींना दवाखान्यात पाठवून रात्री सव्याआठ वाजता संतप्त गावकऱ्यांनी गुत्तेदाराचा बेजबाबदारपणा महामार्ग प्राधिकरणाचे दुर्लक्ष यामुळे दोन तास रास्तारोको केला. लहान मुले या रास्ता रोकोत अडकले होते. किंनवट पोलिस ठाण्याचे पोलिस निरीक्षक सुनील बिरला साहेब व त्यांची टीमने घटनास्थळी धाव घेतली. वाहतूक पूर्ववत सुरु केली. कोठारी ते हिमायतनगर या राष्ट्रीय महामार्गावर थारानजीक खड्यात झालेल्या अपघातामुळे संतप्त गावकऱ्यांनी गुरुवारी रात्री रास्ता रोको आंदोलन केले.

निलंगा : प्रतिनिधी तालुक्यातील विविध गावात शनिवारी सायंकाळी ४ वाजता अचानक आलेल्या चक्री वादळासह पावसात विद्युत पोल, झाडे उन्मळून पडली तर अनेकांच्या घरावरील पत्रे उडून गेली. चक्री वादळात जवळपास आर्था तास नागरिकांनी जीव मुठीत धरून पलंगाच्या खाली अश्रय घेतला. मागच्या महिना भरापासून निलंगा तालुक्यातील अनेक गावात वादळी वारे व अवकाळी पाऊस कोसळत असून शनिवारी सायंकाळी ४ वाजता सुटलेल्या चक्री वादळाने कहरच केला. जवळपास आर्था तास चक्री वादळसदृश व अवकाळी पावसाने अक्षरशः धैमान घातले. या वादळाचा फटका ग्रामीण भागातील घरांना बसला. विशेषतः तालुक्यातील उमरगा (हा), हाडगा, रातोडा, वडगाव अदी गावांना बसला. अनेक सामान्य नागरिकांच्या घरावरील पत्रे उडून गेले तर अनेक ठिकाणी विद्युत पोल कोसळले. उमरगा ते हाडगा रोडलगत असलेल्या मेन लाईनचे पाच पोलच्या तारा तुटून रस्त्यावर पडल्या. अनेकांच्या घरावरील पत्रे उडून जाऊन त्यावरी दगड धांदे घरात पडून संसारोपयोगी वस्तूचे मोठे नुकसान झाले. अनेकांनी जीव वाचविण्यासाठी घरातील पलंगाच्या खाली बसून आपला जीव वाचवला. वादळ थांबल्यानंतर कोणाच्या घरावरील पत्रे कोठे उडून गेले हे कळत नव्हते. एकंदरीत वादळी वा-यासह अवकाळी पावसाने जनजीवन विस्कळीत झाल्याचे चित्र दिसून आले.

देवणी- देवणी येथील विवेकवर्धिनी महाविद्यालयात यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक चे शैक्षणिक वर्ष २०२३-२४ च्या च्या विद्यार्थ्यांचे प्रवेश शुल्क घेऊन प्राध्यापक लंपास झाला आणि महाविद्यालय प्रशासन या घटनेवर उडवाउडवी चे उत्तर देत असल्यामुळे अखिल भारतीय विद्यार्थी परिषदेच्या वतीने आंदोलन करण्यात आले.

अखिल भारतीय विद्यार्थी परिषद गेली ७५ वर्षे झाली विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक, सामाजिक, सांस्कृतिक क्षेत्रात अतिरिक्तपणे कार्य करते. देवणी येथील विवेकवर्धिनी महाविद्यालयात यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक चे केंद्र असून शैक्षणिक वर्ष २०२३-२४ च्या च्या ८० पेक्षा अधिक विद्यार्थ्यांचे प्रवेश शुल्क घेऊन प्राध्यापक फरार झाले आहेत. विद्यार्थ्यांचे परिक्षा तोडावर आले असून महाविद्यालय प्रशासन या घटनेची आम्हाला काहीही माहिती नाही यावर उडवाउडवी चे उत्तर देत असल्यामुळे अखिल भारतीय विद्यार्थी परिषदेच्या वतीने आंदोलन करण्यात आले व सर्व विद्यार्थ्यांचे शुल्क परत करावे आणि दोषी नुकसान होणार नाही असे हमीपत्र देण्यात आले. यावेळी अभाविप लातूर विभाग संयोजक विशाल स्वामी, लातूर महानगर मंत्री सुशांत एकुर्गे, अक्षय स्वामी, अभिषेक स्वामी, आमकार पोतदार, अविनाश चेट्टे, रोहित कांबळे सह अन्य विद्यार्थी कार्यकर्ते उपस्थित होते.

आपल्या मातीमोल आयुष्याला सोन्याचे दिवस प्राप्त होण्यासाठीच धर्मातराची आवश्यकता आहे. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर या विषयावर ४८ वी वैचारीक प्रबोधनात्मक साप्ताहिक कार्यशाळा संपन्न.

छत्रपती संभाजी नगर /प्रतिनिधी :- समाज जीवनात कार्यरत बुद्ध फुले शाहू आंबेडकराईट विचारधारेच्या हितचिंतकांना जागृत करून वैचारिक आंदोलनाचा कारवाा पुढे घेऊन जाण्यासाठी समग्र आंदोलन समजून घेत असताना डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी वेळोवेळी घेतलेल्या भूमिका आणि त्यावेळी व्यक्त केलेले विचार समजून घेणे आवश्यक आहे. आपण सर्वांना ज्ञात आहेच की, १७ मे १९३६ ला कल्याण येथील सभेत डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर म्हणाले होते की, आपल्या मातीमोल आयुष्याला सोन्याचे दिवस येण्यासाठी धर्मातराची आवश्यकता आहे. त्या विधानाची ८८ व्या वर्धापनदिनानिमित्त वर्तमान काळात आपण कुठे आहोत? समग्र चळवळीचे नेतृत्व, कार्यकर्ते, संस्था, संघटना, अनुयायी, हितचिंतक नेमके काय करीत आहेत? आपली त्यात भागीदारी किती? यावर विचारमंथन व्हावे म्हणून सदरील विषयावर फुले शाहू आंबेडकराईट स्टडी सर्कल व दि आल इंडिया नाग असोसिएशन (-खड्ड-) आईनाच्या संयुक्त विद्यमाने ४८ व्या वैचारिक प्रबोधनात्मक साप्ताहिक कार्यशाळेचे १९ मे २०२४ ला आयोजन करण्यात आले होते. या प्रसंगी उद्घाटनपर मार्गदर्शन करताना एड. सिद्धार्थ पाईकराव म्हणाले की, धर्मातर हे रातोरात घडून आले नाही. १९०८ ला मॅट्रिकची परिक्षा उत्तीर्ण झाल्यावर सी. के. बोले यांच्या हस्ते केलुसकर गुरुजींनी बुद्धाचे चरित्र भेट दिल्यामुळे डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर बुद्धाकडे वळले. १३ ऑक्टोबर १९३५ ला येवला मुक्कामी धर्मातराची घोषणा केल्याने धर्माध लोकांनी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांना धर्मद्वेषे संबोधले होते. १९२७ चा चवदार तळे सत्याग्रह आणि २ मार्च १९३० चा काळाराम मंदिर प्रवेश सत्याग्रहातून हिंदू धर्म दगडासारखा असल्याची जाणीव झाल्याने धर्म बदलण्याची भूमिका मांडली. आणि नागवंशीय लोकांची भूमी नागपूरत १४ ऑक्टोबर १९५६ ला हिंदू धर्माचा त्याग करून बुद्ध धम्माचा स्विकार केला. ज्यामुळे खरच आपणास सोन्याचे दिवस आले. याप्रसंगी धनराज गोंडापणे म्हणाले की, माणूस हा केंद्रबिंदू मानून उपेक्षित समाजाला मुख्य प्रवाहात आणले पाहिजे. प्रत्येक माणसाला माणूस म्हणून जगण्याचे स्वातंत्र्य धम्माने दिले आहे, जे भारताचे संविधानात अंतर्भूत केले आहे. प्रज्ञा शील करुणामय धम्म आपणास मिळाला आहे, त्या धम्म उपदेशावर आरुढ होऊन सुख प्राप्ती केली पाहिजे. एड. विलास रामटेके म्हणाले की, क्रांती प्रतिक्रांतीच्या काळातून मार्गक्रमण करीत असताना बुद्ध धम्माचे वादळ असलेले प्रस्थ थांबविण्यासाठी भारताचे संविधानाच्या पुनर्विलोकनाचा मुद्दा पुढे करण्यात आला होता. महादेव डांबरे म्हणाले की, धम्माचे अधिष्ठान नैतिकतेवर आधारलेले असून धर्मात त्याला स्थान नाही. राज्यकारभाराची जाण येईपर्यंत स्वातंत्र्य दिले जाणार नाही, हे इंग्रजांनी स्पष्ट केले होते. त्यामुळे ज्या संविधान सभेची दारे व खिडक्या डॉ बाबासाहेब आंबेडकरांसाठी बंद करण्यात आल्या होत्या, त्या संविधानसभेत डॉ बाबासाहेब आंबेडकरांना सन्मानपूर्वक स्विकार करावा लागला. एड. आर. टी. खंदारे

म्हणाले की, पूर्वी जी सटवी आपले भविष्य लिहीत होती, ती मात्र बाबासाहेबांचे भविष्य लिहू शकली नाही. सोहेल पटेल म्हणाले की, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी सर्व धर्माचा अभ्यास करून विज्ञानवादी बौद्ध धम्माचा स्विकार केला. मोहसीन मोहम्मद सय्यद म्हणाले की, हिंदू धर्माप्रमाणे अस्पृश्यावर अन्याय अत्याचार केले जात होते. बुद्धाने त्यांना वर आणण्यासाठी फार प्रयत्न केले. म्हणून डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी २५ डिसेंबर १९२७ ला मनुस्मृती दहन केली. तर १३ ऑक्टोबर १९३५ ला हिंदू म्हणून जन्माला आलो, तरी हिंदू म्हणून मरणार नाही अशी घोषणा केली होती. ती घोषणा त्यांनी धर्मातराने पूर्ण केली. डॉ. आर. डी. बडोळे म्हणाले की, तळागाळातील माणसांना मुख्य प्रवाहात आणणे हे आंबेडकराईट चळवळीचे कार्य आहे. बुद्ध धम्म जगाच्या पुनर्रचनेचा विचार करतो. करिता माणूसकी प्राप्त करून घेण्यासाठी धर्मातर केले पाहिजे. प्रा. मंगला झिने म्हणाल्या की, पेशवाईत कमरेला झाडू व गळ्यात मडके अशी अस्पृश्यांची अवस्था होती. हजामत करणारा न्हावी केस कापत नसे. अस्पृश्यांना कुणी राहायला खोली सुद्धा भाड्याने देत नसे म्हणून बडोदा शहरात डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांना एदलजी सोराबजी हे टोपणनाव धारण करून पार्शी वस्तीगृहाचा आश्रय घ्यावा लागला. तिथेही माहित बदल्यावर त्यांना जीवघेण्या हल्ल्याला सामोरे जावे लागले. म्हणून त्यांनी ही परिस्थिती बदलण्यासाठी प्रतिसाद केली. जेणेकरून मातीमोल आयुष्याला सोन्याचे दिवस प्राप्त होतील. ते साकार करण्यासाठी त्यांनी आपणास बुद्ध धम्माच्या झोळीत टाकले. डॉ.

कैलास झिने म्हणाले की, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी १९३५ लाच घोषणा करतांनी धर्मातर केले असते, तर त्यांना पुढील २० वर्षे धर्म प्रचारासाठी मिळाले असते. परंतु काळाने ते होऊ दिले नाही ते पूर्णत्वास नेण्यासाठी अनुयायींनी प्रयत्न केले पाहिजेत. प्रमुख वक्ते डॉ. सत्री गायकवाड म्हणाले की, धर्मातर आवश्यक असले, तरी ते घडवून आणण्यासाठी समाजाची मनोभूमिका तयार केली पाहिजे. आपण प्रथम आणि अंतिमतः भारतीय असल्याची भूमिका पार पाडली पाहिजे. जेवढा शिकलो तेवढाच हुकलो, कळवंच नाही मला मी बौद्ध की महार? या संभ्रमातून बाहेर पडले पाहिजे. कार्यशाळेचा अध्यक्षीय समारोप करताना फुले शाहू आंबेडकराईट स्टडी सर्कलचे संचालक बी. बी. मेश्राम म्हणाले की, या भाषणात डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी प्रामुख्याने आमचे केस कापण्यास न्हाव्यांनी नकार देणे, गोरेगाव परिसरात गाडीवाचाची वागणूक आणि बडोदा संस्थानातील अपमानास्पद वागणूक या घटनांचा परामर्श घेतला आहे. त्यात त्यांनी स्पष्ट केले की, ज्या समाजात माणुसकीला थारा नाही तिथे निष्कारण मानहानी सहन करीत जीवन कठण्यात काय अर्थ आहे? करिता शिक्षण, शस्त्र आणि संपत्ती धारण करण्यास बंदी घालणा-या व्यवस्थेस नाकारून धर्मातर करणे आवश्यक झाले आहे. ज्यामुळे आपल्या मातीमोल आयुष्याला सोन्याचे दिवस प्राप्त होण्यासाठीच धर्मातराची आवश्यकता आहे. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी ९ मे १९१६ ला कोलंबिया विद्यापीठात शिकत असताना डॉ. ए. ए. गोल्डनवायझर यांच्या समोर 'भारतातील जाती : उगम, संरचना आणि विकास' या विषयावर प्रस्तुतीकरण करून जातीची समस्या जागतिक पटलावर मांडली. पुढे १३ ऑक्टोबर १९३५ ला येवला मुक्कामी धर्मातराची घोषणा केली. तर १९३६ ला लाहोर येथे जात-पात-तोडक मंडळामार्फत होणारी परिषद न झाल्याने त्यात दिले जाणारे भाषण म्हणजे जातीचे निर्मूलन ही पुस्तिका लिहिली. ज्यातून जनमानसात जातीय मानसिकतेचे दुष्परिणाम स्पष्ट केले. धर्मातर करून बौद्ध होणे म्हणजे भारताचे संविधानाची अंमलबजावणी करणे होय. म्हणून आदर्श समाज निर्माण करण्याची प्रक्रिया राबविली पाहिजे. करिता पुढे २० वर्षांनी १४ ऑक्टोबर १९५६ ला डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी बुद्ध धम्म स्वीकारला. ज्यामुळे संपूर्ण भारत बुद्धमय करण्याचे बाबासाहेब आंबेडकरांचे स्वप्न पूर्ण करण्यासाठी मार्ग मोकळा झाला. तरी समाजातील सक्षम व्यक्तींनी पुढे येऊन या कार्याला गतिमान करीत बाबासाहेब आंबेडकरांचे स्वप्न साकार केले पाहिजे. या कार्यशाळेला महादेव डांबरे, धनराज गोंडापणे, एड. आर. टी. खंदारे, सोहेल पटेल, मोहसिन सय्यद, एड. विलास रामटेके, सत्री गायकवाड, एड. सिद्धार्थ पाईकराव, प्रा. मंगला झिने, डॉ. कैलास झिने, बी. बी. मेश्राम इत्यादी प्रतिनिधी उपस्थित होते. अशाप्रकारे आभार प्रदर्शनाने हर्षोल्लासात कार्यशाळेची सांगता झाली.